

LBRIS

We know
books

GEORGE ORWELL
1984

Traducere din limba engleză, revăzută
MIHNEA GAFIȚA

LITERA
București

Nineteen Eighty-Four

George Orwell

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

1984

George Orwell

Copyright © 2026 Grup Media Litera

pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Corectori: Cătălina Călinescu, Ionel Palade

Copertă: Flori Zahiu-Popescu

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ORWELL, GEORGE

1984 / George Orwell; trad. din lb. engleză, revăzută de

Mihnea Gafița – București: Litera, 2026

ISBN 978-630-355-844-8

I. Gafița, Mihnea (trad.)

821.111

Partea întâi

Într-o zi senină și friguroasă de aprilie, exact când ceasurile bat ora treisprezece, Winston Smith, cu bărbia înfundată în piept, ca să scape de vântul care-l ia pe sus, iute se strecoară printre ușile de sticlă ale Blocului Victoria – deși nu destul de repede, cât să împiedice un vârtej de praf și nisip să pătrundă odată cu el. Holul blocului miroase a varză călită și-a preșuri vechi. La unul dintre capete, se află un afiș mult prea mare pentru interior, care înfățișează figura enormă, lată de peste un metru, a unui bărbat în vârstă de vreo patruzeci-și-cinci de ani, cu o mustață neagră și stufoasă, și cu trăsături frumoase, dar dure. Winston se îndreaptă spre scări. N-are nici un rost să încerce la lift. Chiar și în vremurile cele mai bune, funcționează numai din când în când, iar în prezent, curentul electric e tăiat în timpul zilei, ca parte integrantă a campaniei de economisire organizate în pregătirea Săptămânii de Ură. Apartamentul lui se găsește la etajul șapte, așa încât Winston, care are treizeci-și-nouă de ani și-o ulceratie varicoasă deasupra gleznei drepte, o ia încet pe jos, oprindu-se de mai multe ori să se odihnească. Pe fiecare palier, figura enormă, așezată față în față cu ușa liftului, îl privește insistent de pe perete. Este una dintre pozele acelea realizate în așa fel, încât ochii te urmăresc din orice unghi. Sub ea, scrie: FRATELE CEL MARE STĂ CU OCHII PE TINE.

Înăuntru, în apartament, o voce melodioasă citește o listă de cifre legate de producția de fontă. Vocea vine dintr-o placă de metal dreptunghiulară, ca un fel de oglindă estompată, care face corp comun cu suprafața peretelui din dreapta. Winston răsucesce un buton, și vocea slăbește întrucâtva, deși cuvințele încă se mai disting. Aparatul – zis *tele-ecran* – poate fi dat mai încet, dar nu ai cum să-l închizi de tot. Winston se duce la fereastră: are o constituție fragilă, e mai degrabă mic de statură, iar salopeta albastră, care este uniforma Partidului, nu face decât să scoată în evidență cât e de slab. Are un păr foarte blond și-o față sangvină de felul ei, cu pielea înăspriță de săpunul prost, de lamele de ras tocite și de frigul iernii care tocmai a trecut.

Afară, chiar și prin obloanele coborâte, atmosfera pare una friguroasă. Pe stradă, jos de tot, vântul bate în vârtejuri care stârnesc praful și hârtiile împrăstiate, și, cu toate că soarele strălucește, iar cerul etalează un bleu strident, parcă nimic nu are culoare, în afară de afișele nelipsite de nicăieri. Figura cu mustață neagră te privește insistent de sus în jos, de la orice colț de stradă mai mare. Și pe fațada casei de vizavi este una. FRATELE CEL MARE STĂ CU OCHII PE TINE – zice textul, iar ochii negri scormonesc adânc în ochii lui Winston. Mai jos, la nivelul străzii, un alt afiș, rupt la un colț, flutură din când în când în bătaia vântului, acoperind și descoperind un singur cuvânt: SOCENG. Undeva mai departe, un elicopter coboară printre acoperișuri, stă câte o clipă suspendat, ca o albăstrea, după care, se ridică din nou, zburând în cercuri. Este patrula de poliție, care-și bagă nasul prin casele oamenilor. Dar patrulele nu contează. Poliția Gândirii – numai ea contează.

În spatele lui Winston, vocea de la tele-ecran îi dă înaintea despre fontă și despre depășirea celui de-al Nouălea Plan Trienal. Tele-ecranul recepționează și transmite simultan. Orice sunet pe care l-ar scoate Winston, mai tare decât o șoaptă foarte slabă, poate fi captat; în plus, atâta timp cât se află în câmpul vizual al plăcii de metal, poate fi și văzut, nu numai auzit. Sigur că nu ai cum ști, în fiecare moment, dacă ești sau nu ascultat.

Cât de frecvent sau după ce criterii pătrunde Poliția Gândirii pe fiecare post individual – așa ceva ține de domeniul presunerilor. N-ar fi cu neputință nici să urmărească tot timpul pe toată lumea. În orice caz, pot intra pe firul tău, când au ei chef. Te obligă să trăiești – și, de fapt, chiar așa trăiești, dintr-o obișnuință devenită instinct – cu presupunerea că orice sunet pe care-l scoți este ascultat și orice mișcare, observată, afară de cazul în care, să zicem, stai pe întuneric.

Winston rămâne cu spatele la tele-ecran. E mai sigur, deși, cum știe prea bine, chiar și un spate poate spune ceva. La un kilometru depărtare, se înalță Ministerul Adevărului, unde lucrează el, ca un turn uriaș, alb, deasupra peisajului mohorât. Uite, se gândește Winston cu un vag dezgust, uite cum arată Londra, principalul oraș al Aerobazei Unu, care, la rândul ei, este a treia provincie a Oceaniei, ca număr de locuitori. Își stoarce memoria după vreo amintire din copilărie, care să-i spună dacă Londra chiar a fost așa dintotdeauna. Oare au existat mereu străzile astea cu case din secolul nouăsprezece, degradate, cu pereții proptiți în stâlpi de lemn, cu ferestrele astupate cu carton, cu acoperișurile de tablă ruginite, cu zidurile alea stupide ridicate în fața grădinilor și care se prăbușesc în toate direcțiile? Sau locurile bombardate, unde praful de ciment se ridică în vârtejuri și buruienile cresc pe ici, pe colo, peste grămezile de moloz? Sau locurile în care bombele au curățat porțiuni mai mari și unde au răsărit colonii abjecte de cocioabe de lemn, ca niște cotețe? Oricum, n-are rost – nu-și mai amintește. Din copilăria lui, n-au mai rămas decât o serie de imagini foarte limpezi, dar care nu vin pe nici un fel de fundal și care sunt pentru el – cele mai multe – de neînțeles.

Ministerul Adevărului – în Nouvorbă, *Minadev* – te izbește prin faptul că este cu totul diferit de orice altă clădire vizibilă împrejur. E o structură înaltă, imensă, de beton armat alb strălucitor, în formă de piramidă, care se ridică, terasă după terasă, până la trei sute de metri înălțime. De unde stă Winston, se disting foarte bine cele trei lozinci ale Partidului, scrise cu litere elegante pe fațada albă ca zăpada:

RĂZBOIUL ESTE PACE.
LIBERTATEA ESTE SCLAVIE.
IGNORANȚA ESTE PUTERE.

Ministerul Adevărului ar avea, după câte vorbesc oamenii, vreo trei mii de încăperi deasupra pământului și ramificațiile corespunzătoare dedesubt. Mai există alte trei clădiri, împrăști-ate prin Londra, care seamănă cu el și ca înfățișare, și ca dimen-siuni. Clădirile astea domină arhitectura din jur în așa măsură, încât, de pe acoperișul Blocului Victoria, le poți vedea pe toate patru deodată. Sunt sediile celor patru Ministere care-și împart între ele aparatul de guvernământ: Ministerul Adevărului, care se ocupă cu știrile, cu distracțiile, cu educația și cu artele fru-moase; Ministerul Păcii, care se ocupă de război; Ministerul Iubirii, care se ocupă cu menținerea ordinii și disciplinei; și Ministerul Abundenței, răspunzător de treburile economice. În Nouvorbă, denumirile lor sunt: *Minadev*, *Minipax*, *Miniub* și *Minabund*.

Dintre toate, Ministerul Iubirii este cel cu adevărat înspăi-mântător. Nu are deloc ferestre. Winston, personal, nu a fost niciodată înăuntru și nici măcar nu s-a apropiat de clădire la mai puțin de o jumătate de kilometru. Este imposibil să intri acolo, altfel decât cu treburi oficiale; chiar și atunci, pătrunzi numai printr-un labirint de rețele de sârmă ghimpată, uși de oțel și cuiburi de mitralieră camuflate. Până și străzile care duc la barierele lui exterioare gem de gardieni cu mutre de gorile, îmbrăcați în uniforme negre și înarmați cu bastoane.

Winston se întoarce brusc. Și-a compus pe față acea ex-presie de optimism liniștit, pe care este indicat s-o arborezi când stai cu fața la tele-ecran. Traversează camera și merge în bucătărie. Dacă a plecat de la Minister la ora prânzului, și-a sacrificat masa de la cantină, cu toate că știe foarte bine că nu are nimic de mâncare în bucătărie, afară de un codru de pâine neagră, pe care trebuie să și-l păstreze pentru mâine-dimineață. Ia de pe un raft o sticlă cu un lichid incolor și-o etichetă albă, pe care scrie GIN VICTORIA. Băutura din ea răspândește un miros

gretos, uleios, ca de alcool chinezesc de orez. Winston își toarnă o ceașcă aproape plină, își pregătește simțurile pentru un șoc și dă pe gât conținutul ceștii, ca pe un medicament.

În clipa următoare, se face roșu la față, și ochii încep să-i curgă. Băutura din sticlă este un fel de apă tare și, în plus, când o înghiți, ai senzația că te izbește cineva în moalele capului, de la spate, cu un baston de cauciuc. Și totuși, după doar câ-teva clipe, arsura din burtă i se stinge, și viața începe să i se pară mai veselă. Ia o țigară dintr-un pachet șifonat, pe care scrie ȚIGĂRI VICTORIA, și, din neatenție, o întoarce în poziție verticală: tutunul i se scurge pe jos. Mai ia una, de astă-dată cu mai mult succes. După care, merge înapoi în cameră și se așază la o măsuță aflată în stânga tele-ecranului. Din sertarul măsuței, scoate un toc, o călimară cu cerneală și-un volum gros, format mare, cu foi albe, cu spatele roșu, a cărui copertă e de culoarea marmurei.

Din cine-știe-ce motiv, tele-ecranul din apartamentul lui este așezat într-o poziție neobișnuită: în loc să troneze, cum se întâmplă de obicei, în peretele din fundul încăperii, de unde poate supraveghea tot spațiul, aici este încastrat în peretele lateral, față în față cu fereastra. La un metru depărtare de te-le-ecran, peretele formează o nișă, destinată probabil, când se construise blocul, unei biblioteci. Nișa nu e foarte adâncă, doar atâta cât să încapă scaunul pe care stă Winston acum, cu spatele lipit de perete, în așa fel, încât să rămână în afara câmpului de acțiune al tele-ecranului – cel puțin, a câmpului vizual. Sigur că tot poate fi auzit, dar, atâta timp cât stă în poziția de acum, nu poate fi văzut. Lucrul pe care are de gând să-l facă i-a fost su-gerat, fie și parțial, de această geografie neobișnuită a camerei.

I-a mai fost sugerat și de cartea pe care a scos-o din sertar. Este o carte mai mult decât frumoasă. Are o hârtie netedă, fină, de cea mai bună calitate, îngălbenită puțin de trecerea timpu-lui, cum nu se mai fabrică de cel puțin patruzeci de ani. Iar el, Winston, bănuiește că e mult mai veche de atât. A văzut-o arun-cată în vitrina unei prăvălii de vechituri, unde mirosea a mu-cegai, dintr-o mahala de-a orașului – nici nu mai ține minte

în care anume –, și-a fost năpădit, acolo, pe loc, de dorința irezistibilă de-a o cumpăra. Membrii Partidului nu au voie, în principiu, să intre în magazinele obișnuite – „să cumpere de pe piața neagră“, cum se spune –, însă regula nu se respectă cu strictețe, pentru că sunt o mulțime de lucruri, de pildă șireturi de pantofi, sau lame de ras, de care e practic imposibil să faci rost de altundeva. Atunci, demult, când a văzut cartea în vitrina respectivă, a aruncat câte o privire în susul și-n josul străzii, după care, s-a strecurat înăuntru și-a cumpărat-o la prețul de doi dolari cincizeci. La vremea aceea, nu o voia pentru nimic anume. A venit acasă, cu ea în servietă, având sentimentul vinovăției. Chiar și fără să scrie nimic în acea carte, este un obiect care-l poate compromite.

Ceea ce are de gând să facă este să-și țină, de azi înainte, un jurnal. Așa ceva nu este ilegal – nimic nu este ilegal, din moment ce nu mai există legi –, dar, dacă e descoperit, se poate aștepta, pe bună dreptate, să fie pedepsit cu moartea. Sau cu cel puțin douăzeci-și-cinci de ani într-un lagăr de muncă silnică. Pune o peniță în toc și-și trece limba peste ea, ca să se ducă unsoarea. Sigur că tocul este un instrument arhaic și nu se mai folosește nici pentru semnături, dar el și-a făcut rost de unul pe ascuns și cu oarecare dificultate, pur și simplu fiindcă are sentimentul că pe o asemenea hârtie frumoasă și lăptoasă merită să scrii cu o peniță adevărată, și nu să scrijelești cu creionul chimic. Adevărul este că lui Winston îi vine și greu să scrie de mână. În afară de unele notițe foarte scurte, totul se dictează la *scrievorbitor* – ceea ce, bineînțeles, nici nu se pune problema să facă în momentul de față. Își înmoaie penița în cerneală, dar ezită... îi trece un fel de fior prin stomac. Să treacă data pe hârtie – datarea jurnalului este actul decisiv. Scrie cu litere mici, trasate stângaci:

4 aprilie 1984

Se reazemă de perete cu un sentiment de totală neajutorare. În primul rând, nu știe deloc sigur dacă *este*, într-adevăr, anul 1984. Cam atât ar trebui să fie, pentru că este aproape convins

că are treizeci-și-nouă de ani și parcă ține minte că anul nașterii lui era 1944. Sau '45? În ziua de azi, cine mai poate stabili o dată oarecare, cu o aproximație mai mică de un an sau doi?

Și pentru cine – gândurile îi sar brusc de la una la alta –, pentru cine ține el jurnalul ăsta? Pentru cei viitori, pentru cei care nu s-au născut încă. Minte îi zăbovește câteva momente asupra datei nesigure de pe foaia de hârtie, după care, face un nou salt, izbindu-se de cuvântul din *Nouvorbă dublugândi*. Pareă tocmai acum își dă seama, pentru prima oară, de grozăvia lucrului de care s-a apucat. Cum ai putea să comunici cu viitorul? Nu e cu putință – prin natura însăși a lucrurilor. Din două, una: ori viitorul o să fie la fel ca prezentul, în care caz nu-l ar mai asculta nimeni pe el, ori o să fie altfel decât prezentul, drept care, ce sens ar mai avea demersul lui?

Un timp, rămâne așa, nemișcat, uitându-se prostește la foaia de hârtie. Tele-ecranul transmite acum o muzică stridentă, militărească. Lui Winston, i se întâmplă ceva curios: nu numai că pare să-și fi pierdut capacitatea de-a se exprima, dar a uitat parcă și ce voia de la bun început să comunice. De săptămâni întregi se pregătește pentru acest moment, și nu i-a trecut niciodată prin minte că i-ar mai trebui și altceva, în afară de curaj. Serisul în sine e o treabă ușoară. Tot ce are de făcut e să aștearnă pe hârtie monologul interminabil, pe care de ani de zile și-l tot repetă în gând. Ei, da, bine, dar uite că, în clipa de față, până și monologul i-a amuțit. Pe deasupra, ulcerația varicoasă de deasupra gleznei a început să-i dea niște mâncărimi insuportabile. Nu îndrăznește să se scarpine, pentru că, ori de câte ori se scarpină, i se inflamează și mai tare. Secunde trec una după alta. În minte, i se amestecă albeața paginii din fața lui cu mâncărimea pielii de deasupra gleznei, cu zbierele muzicii și cu o oarecare amețală, provocată de gin. Dintr-odată, începe să scrie așa, pur și simplu, ca un apucat, numai parțial conștient de ce așterne pe hârtie. Are un scris mărunț, dar ca de copil, care se ridică și coboară pe pagină, mâncând mai întâi literele mari și, până la urmă, și punctuația:

4 aprilie 1984. Aseară la cinema. Numai filme de război. Unul foarte bun cu un vapor plin de refugiați, bombardat undeva în Mediterana. Publicul distrat de imaginile cu un grăsan care încerca să scape înot, dar un elicopter se ținea scai de el, mai întâi ți-l arăta plescând prin apă ca un porc de mare, pe urmă îl vedeai prin luneta de la mitraliera elicopterului și pe urmă era făcut ciur și marea devenea roz în jurul lui și se scufunda brusc, parcă găurile ar fi lăsat apa să intre în el, publicul râzând și urlând când s-a dus la fund. pe urmă ți-arăta o barcă de salvare plină cu copii și un alt elicopter care se oprise deasupra lor. era o femeie între două vârste, poate evreică, și stătea în față cu un băiețel de vreo trei ani în brațe, băiețelul țipa de frică și-și vâră nasul între sânii femeii parcă ar fi vrut să se bage în ea cu totul și femeia îl strângea în brațe și-l liniștea deși era și ea verde de frică, acoperindu-l tot timpul cât putea de mult, parcă ar fi crezut că brațele ei îl pot apăra de gloanțe, pe urmă elicopterul a lansat un obuz de douăzeci de kile direct în ei, o flamă îngrozitoare și barca s-a făcut toată pulbere, pe urmă a fost o secvență superbă un braț de copil zburând sus sus sus de tot în aer un elicopter cu un aparat de filmat în bot probabil la urmărit în sus și ropote de aplauze de la locurile partidului dar o femeie din rândurile de proli a început brusc să facă gură și să țipe că nar fi trebuit să arate așa ceva nu de față cu copiii ar fi trebuit mai bine să nu de față cu copiii nui când poliția a scos afară nu cred ca pătit ceva cui îi pasă ce zic prolii tipică reacție de proli ăștia niciodată

Winston se oprește din scris la fel de brusc, printre altele, fiindcă îl ține un junghi în coaste. De ce-o fi turnat șirul ăsta de ineptii? Dar, curios lucru, în timp ce le scria, i s-a limpezit în minte un incident cu totul deosebit. Atât de deosebit, încât aproape că-i vine să-l aștearnă pe hârtie. Iată, acum realizează

că tocmai din cauza incidentului respectiv s-a hotărât el să vină acasă și să-și înceapă jurnalul astăzi, și nu în altă zi.

S-a petrecut chiar azi-dimineață, la Minister – dacă se poate spune că un lucru atât de vag a avut realmente loc.

Cu puțin înainte de ora unsprezece, la Secția Documente, unde lucrează Winston, lumea își căra scaunele afară din boxe și le așeza în mijlocul holului principal, în fața tele-ecranului cel mare, pregătindu-se pentru cele Două Minute de Ură. Winston își căuta și el un loc pe unul dintre rândurile de mijloc, exact când în hol au apărut, practic în același timp, două persoane pe care le știa din vedere, dar cu care nu intrase niciodată în vorbă.

Una era o fată cu care se întâlnește de multe ori pe coridoare. Nu știe cum o cheamă, dar știe că lucrează la Secția Literatură. Probabil că prestează cine-știe-ce muncă mecanică la vreuna dintre mașinile de scris romane, fiindcă a văzut-o de câteva ori cu mâinile unsuroase și cu câte o cheie articulată în buzunarul de la salopetă. Ca fată, pare sigură pe ea și are un păr negru bogat, pistriui pe față și mișcări iuți, atletice. Să tot aibă vreo douăzeci-și-șapte de ani. În jurul taliei de la salopetă, avea prinsă o eșarfă roșie îngustă, emblema Ligii Tineretului Anti-Sex, pe care și-o petrecuse de mai multe ori, destul de strâns ca să-i scoată în relief rotunjimea șoldurilor. Lui Winston i-a dispăcut fata asta din primul moment în care a văzut-o. Știe și de ce. Din cauza atmosferei de gazon de hochei, și de băi reci, și de excursii în grup, și în general de castitate, pe care izbutește s-o creeze în jurul ei. Winston detestă aproape orice femeie, și mai ales pe cele tinere și drăguțe. Femeile, mai ales cele tinere, sunt întotdeauna cele mai fanatice susținătoare ale Partidului, cele care înghit orice slogan, care fac spionaj amator și care te toarnă urgent, dacă te miroso de neortodoxie. Dar fata asta, în mod special, îi lasă impresia, ori de câte ori o vede, că e mai periculoasă decât multe altele. Odată, când treceau, pe coridor, unul pe lângă altul, fata i-a aruncat o privire piezișă, care parcă l-a străpuns, și, pentru o clipă, a fost cuprins de o panică oarbă. Atunci i-a trecut prin minte, pentru prima oară, ideea c-ar fi putut lucra pentru Poliția Gândirii. Sigur că era puțin probabil

asa ceva, dar iată, și azi-dimineață, ca de fiecare dată când o mai întâlnise, l-a cuprins un sentiment de neliniște ciudată, un amestec de teamă și dușmănie.

Cealaltă persoană era un bărbat pe care-l cheamă O'Brien, membru al Partidului Interior, care deține un post atât de important și de sus-pus, încât Winston știe numai foarte vag cu ce anume se ocupă. Oamenii de pe scaune au scos un murmur văzând salopeta neagră a unui membru al Partidului Interior. O'Brien este un bărbat voinic, aproape masiv, cu ceafa groasă și-o figură aspră, ironică și brutală. Și totuși, cu tot aspectul său înfricoșător, are un anume farmec în comportament, o mișcare de a-și potrivi mai bine ochelarii pe nas, care te lasă, cumva, fără replică – deși lui Winston nu-i este foarte clar în ce fel –, un gest neașteptat de manierat. Un gest care, dacă ar mai gândi cineva în acești termeni, amintește de un nobil din secolul nouăsprezece, care-ți întinde cutia cu tutun de prizat. Winston l-a mai văzut pe O'Brien poate de zece ori în la fel de mulți ani, dar, curios lucru, se simte foarte atras de el, nu numai fiindcă îl intrigă contrastul dintre aspectul lui rafinat și fizicul de boxer profesionist, ci, mai degrabă, din cauza unei convingeri ținute secretă – poate nici măcar dintr-o convingere, ci dintr-o speranță –, anume că ortodoxia politică a lui O'Brien nu e perfectă. Este ceva, în figura lui, care sugerează automat acest lucru. Și, de fapt, poate nici măcar nu e neortodoxie ceea ce i se citește pe față, ci, pur și simplu, inteligență. Oricum, are înfățișarea unui om cu care ai putea sta de vorbă, dacă ai reuși să păcălești cumva tele-ecranul și să-l prinzi singur. Winston, personal, nu a făcut, însă, nici cel mai mic efort, niciodată, de a-și verifica presupunerea, fiindcă adevărul este că nu are cum să facă așa ceva.

Când a intrat în holul cu scaune, O'Brien s-a uitat la ceas și, văzând că se făcuse, aproape, ora unsprezece, s-a hotărât, evident, să rămână acolo, la Secția Documente, pentru cele Două Minute de Ură. S-a așezat pe același rând cu Winston, câteva scaune mai departe. O femeie mică de statură, cu părul de culoarea nisipului, care lucrează în boxa de lângă cea a lui

Winston, s-a așezat între ei. Fata cu părul negru stătea exact în spate.

În clipa următoare, tele-ecranul cel mare din fundul sălii a slobozit un zgomot sinistru, ca scrâșnetul unei mașinării ne-unse. Un zgomot care-ți strepezea dinții și-ți ridica părul la ceafă. Începuse Ura.

Ca de obicei, pe ecran a apărut chipul lui Emmanuel Goldstein, Dușmanul Poporului. Printre spectatori, au început fluterăturile. Femeia cea mică de statură, cu părul ca nisipul, a scos un țipăt de groază amestecată cu scârbă. Goldstein este un renegat și-un decăzut, care odată, cu mult timp în urmă – nimeni nu-și mai amintește cu siguranță când anume –, a fost una dintre figurile de frunte ale Partidului, aproape la același nivel cu Fratele cel Mare însuși; pe urmă, s-a angajat în activități contrarevoluționare, a fost condamnat la moarte, dar, nu se știe cum, a scăpat și-a dispărut ca prin minune. Programul celor Două Minute de Ură variază în fiecare zi, dar nu e zi în care Goldstein să nu fie personajul principal. El este primul trădător, cel dintâi care a pătat puritatea Partidului. Toate ticăloșiile îndreptate împotriva Partidului, care au urmat, toate trădările, actele de sabotaj, ereziile, deviațiile – toate au izvorât nemijlocit din teoriile lui. Undeva, nu se știe bine unde, Goldstein este încă în viață și-și organizează comploturile: poate undeva, dincolo de ocean, sub protecția străinilor care-l plătesc, sau, așa cum se zvonește din când în când, poate se ascunde chiar pe teritoriul Oceaniei.

Lui Winston, i s-a crispat diafragma. Ori de câte ori vede chipul lui Goldstein, îl încearcă sentimente amestecate. Fața prelungă și osoasă de evreu, cu o coamă de păr alb, ca o aureolă, și cu bărbuța ca de țap, ascuțită... O figură inteligentă și, totuși, eminamente demnă de dispreț: poartă o pereche de ochelari proptiți pe vârful nasului, care-i dau o înfățișare de prostie senilă. Seamănă cu o oaie, și chiar și în voce are niște inflexiuni care aduc a behăituri.

De pe ecran, Goldstein și-a debitat, ca de obicei, atacul înveninat împotriva doctrinelor Partidului, atac atât de exagerat

și de ticălos, încât nici măcar un copil n-ar fi trebuit să se lase păcălit de el, dar care, totuși, era exact atât de plauzibil, încât să-ți dea sentimentul alarmant că alții, cu mai puțin echilibru psihic, s-ar putea lăsa induși în eroare. L-a insultat pe Fratele cel Mare, a denunțat dictatura Partidului, a cerut încheierea imediată a păcii cu Eurasia, a solicitat libertatea cuvântului, libertatea presei, libertatea de întrunire, libertatea de gândire, zbierând ca un isteric despre trădarea Revoluției – totul, într-o vorbire polisilabică rapidă, ca un fel de parodiare a stilului obișnuit al oratorilor Partidului, care conținea chiar și termeni specifici Nouvorbei; ba chiar, mult mai mulți asemenea termeni, decât folosește orice membru al Partidului în viața de toate zilele. Și, în tot acest timp, ca să nu aibă nimeni nici cel mai mic dubiu asupra realității pe care o acopereau lătrăturile viclene ale lui Goldstein, în spatele lui, pe ecran, mășăluiau interminabile coloane ale armatei eurasiene – rânduri peste rânduri de bărbați solizi, cu fețe asiatice imobile, care veneau în valuri până în primul plan al ecranului și pe urmă dispăreau, pentru a fi înlocuite de altele exact la fel. Tropăitul ritmic și monoton al cizmelor soldaților forma fundalul vocii behăitoare a Dușmanului Poporului.

Nu s-au scurs nici treizeci de secunde din cele Două Minute de Ură, și cel puțin jumătate dintre cei prezenți în sală începuseră deja să aibă manifestări necontrolate de furie. Chipul acela ca de oaie de pe ecran, mulțumit de sine, și sentimentul terifiant de forță, pe care-l dădeau armatele eurasiene din spatele lui erau prea mult; și, pe urmă, fie și numai vederea lui Goldstein sau gândul la el provoacă automat frică și mânie. Goldstein este obiectul urii în mai mare măsură decât Eurasia sau Estasia, pentru că, atunci când Oceania se află în stare de război cu vreuna dintre cele două puteri, cu cealaltă este, în general, în relații de pace. Se petrece, însă, ceva ciudat: deși Goldstein e detestat și disprețuit de toată lumea, deși în fiecare zi, și de o mie de ori pe zi, pe podiumuri, la tele-ecran, în ziare, în cărți, teoriile lui sunt respinse, zdrobite, ridiculizate, strigate sus și tare, în auzul mulțimii, ca să rezulte ce prostii lamentabile sunt – în ciuda

tuturor acestor lucruri, influența lui parcă niciodată nu slăbește. Întotdeauna se găsesc alți și alți naivi care se lasă seduși de el. Nu trece o zi în care Poliția Gândirii să nu demaște spioni și sabotori, care acționează la ordinele lui Goldstein – după toate aparențele, acesta e comandantul unei uriașe armate din umbră, al unei rețele secrete de complotiști care urmăresc să răstoarne ordinea de Stat. *Frăția* – cică așa s-ar numi. Circulă și unele vorbe, șoptite, despre o carte îngrozitoare, un compendiu al tuturor ereziilor, al cărei autor ar fi chiar Emmanuel Goldstein și care ar circula clandestin pe ici, pe colo. Din câte se spune, este o carte fără un titlu anume. Lumea vorbește despre ea – dacă are curajul să vorbească – spunându-i, pur și simplu, *Cartea*. Dar asemenea lucruri nu le afli, decât din zvonuri vagi. Nici *Frăția*, nici *Cartea* nu sunt subiecte despre care un membru al Partidului să vorbească, dacă poate să le ocolească. În al doilea minut, Ura s-a transformat în demență. Oamenii se foiau în sus și-n jos pe scaune și zbierau în gura mare, făcând eforturi disperate să acopere vocea behăitoare de la tele-ecran, care te scotea din minți. Femeia cea mică de statură, cu părul ca nisipul, se făcuse deja stacojie la față, iar gura i se deschidea și i se închidea în gol, de parcă ar fi fost un pește ajuns pe uscat. Până și O'Brien se îmbujorase la chipul său aspru. Stătea drept pe scaun, cu pieptul solid umflându-i-se și tremurând, ca și cum ar fi rezistat asaltului unui val uriaș. Fata cu părul negru din spatele lui Winston a început să țipe: „Porcule! Porcule!! Pore ordinar!!!” – și, la un moment dat, a apucat un dicționar gros de Nouvorbă și l-a zvârlit în direcția tele-ecranului. Cartea l-a lovit pe Goldstein în nas și-a ricoșat; dar vocea ca de oaie a continuat, netulburată de nimic. Într-un moment de luciditate, Winston s-a trezit că urla și el ca toți ceilalți și că izbea violent cu călcâiul în bara de la scaun. Ce este realmente îngrozitor la cele Două Minute de Ură nu e nici măcar faptul că fiecare trebuie să-și joace rolul, ci, dimpotrivă, că nimeni nu se poate abține să intre în joc. După o primă jumătate de minut, orice prefăcătorie devine lipsită de sens.